

TÜRKİYE’DE AFET YÖNETİMİNİN TARİHİ VE YASAL GELİŞİMİ

Muhammet KEMALOĞLU*

Özet

Afet yönetimi kavramı dünyada yeni yeni kabul gören bir kavradır. Ülkemiz afet olgusunun sık yaşandığı bir coğrafyada olması nedeniyle plan ve politikalarını bu yöne ağırlık vererek geliştirmeye çalışmak durumundadır. Bundan dolayıdır ki afet konusundaki temel sorun kavramların yanlış anlaşılmasının önüne geçilmeli ve afet olgusu doğru bilinmeli, ülkemizde önceki dönemlerde yaşanan acı deneyimlerin gelecekte de yaşanmaması için standartların belirlenmeli ve çalışmaların planlanmasında yanlış programlar düzeltilmelidir. Afet; insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, insanın normal yaşantısını ve eylemlerini durduracak veya kesintiye uğratacak, imkânların yetersiz kaldığı, doğal veya insan kökenli olaylara verilen genel bir isimdir. Türkiye jeolojik yapısıyla afetlere sık sık maruz kalan bir ülke konumundadır. Bu nedenle bu tür felaketlere karşı hazırlıklı olmak gerekmektedir. Hazırlıklı olmak da Afet Oluşturma Potansiyeline Sahip Enerji Birikimlerine karşı bilinçli olmayı ve bu Enerji Birikimlerine karşı iyi bir afet yönetimini gerekli kılmaktadır. Bu çalışma ile 5902 sayılı yasa öncesi ve sonrası afet yönetimindeki değişim incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, Mevzuat, Afet Yönetimi Örgütlenmesi.

HISTORICAL AND LEGAL DEVELOPMENT OF DISASTER MANAGEMENT IN TURKEY

Abstrac

Disaster management is a concept understand who recently accepted in the world. Our country is in the plans and policies in a region that is experiencing due to the frequent cases of disasters, with particular emphasis on developing work in this direction. Thus it is that should prevent wrong understanding of the basic problems concept on disaster and disaster cases should be known towards our country should determine the standards to avoid a future of bitter experiences in the previous period and the wrong programs should be able to correct the planning of the study. Disasters, physical for people that give rise to economic and social losses, to stop the normal life of people and action to interrupt or, where facilities are inadequate, is a general name given to natural or anthropogenic events. Turkey is a country frequently exposed to disasters with the geological structure. Therefore, it is necessary to be prepared for such disasters. Creating a Disaster Preparedness to be mindful of the potential energy savings to the owner, making it a good disaster management towards energy savings required. This work with the Law No. 5902 are examined before and after the change in disaster management. This work with the Law No. 5902 are examined before and after the change in disaster management.

Key Words: Disaster, Disaster Management, Legislation, Organization of Disaster Management.

* Trt Genel Müdürlüğü Sivil Savunma Uzmanı

GİRİŞ

Türkiye, tektonik oluşumu, jeolojik yapısı, topografik ve meteorolojik özellikleri gibi nedenlerden dolayı, her zaman çeşitli doğal afet tehlikeleriyle karşı karşıya olan bir ülkedir. Bu durum ülkemizde afet konusunun çeşitli yönleriyle ele alınmasına ihtiyaç doğurmaktadır. Türkiye, geçmişten günümüze büyük ölçüde can kaybı, yaralanma ve mal kaybına yol açan doğal afetlerle sıklıkla karşılaşan bir ülke olmuştur (<http://www.sayistay.gov.tr/yayin/yayinicerik/aras20afetyonetimi.pdf>, 10.05.2010; <http://www.imoizmir.org.tr/UserFiles/File/IzmirKentSempozyumu/bildiriler/bildiriler/200801.pdf>, 22.04.2010; Aktel, 2010:169-180).

Bununla birlikte Afet yönetimi tarihimiz oldukça eskilere dayanmakla beraber bu alandaki ilk düzenleme, 14 Eylül 1509 tarihinde meydana gelen, 13.000'in üzerinde insanın yaşamını yitirdiği, 109 cami ve 1.047 yapının yıkıldığı İstanbul depremi sonrasında, dönemin Osmanlı Padişahı II. Beyazıt tarafından çıkarılan bir fermandır. Bu ferman ile yıkılan evlerin yeniden yapılması amacıyla hane başına 20 altın verilmiştir (Öztürk, 2003: 149-151; (TBMM, “Doğal Afetlerde..... 1997:5; Temiz, 1998: 24).

Ülkemizde 1940'lı yıllarda yasal ve kurumsal boyutlarıyla afet yönetim sisteminin temelleri atılmasına rağmen son yaşanan afetler de göstermiştir ki, sistemin pek çok zafiyeti vardır. Zamanla afetlerin niteliği değişmiş, afetler kırsal yerleşim yerleri yanında kentleri de etkilemeye başlamıştır. Mevcut afet mevzuatı, afetler konusunda bütüncü ve geniş bir bakış açısına sahip olmasına rağmen afet yönetimi sisteminin kurumsal yapısından kaynaklanan, tüm afet türlerini aynı kategoride değerlendirmekten kaynaklanan zayıflıkları vardır (Genç, 2007a: 387-406; Balamir, 1999: 13; Özmen ve diğeri, 2013:1-28).

Osmanlı'dan günümüze yönetimlerin afetlere bakışı daima olayın meydana gelişinden sonra zararın giderilmesi, tazmini ya da yeniden inşasını kapsamış ve afet öncesi önlemlere yeterince önem verilmemiştir (TBMM, “Doğal Afetlerde..... 1997:5¹).

1939 Erzincan depremi sonrası o günkü hükümet, bazı yasal düzenlemeler yapmak zorunda kalmış ve afetlerle doğrudan ilgili ilk yasa, 17 Ocak 1940 tarih ve 3773 sayılı “Erzincan'da ve Erzincan Depreminden Müteessir Olan Mıntıklalarda Zarar Görenlere Yapılacak Yapılar Hakkında Kanun” olmuştur. Bu yasa ile evi yıkılanlara aynı ve nakdi yardım yapılması kurallara bağlanmıştır (Yılmaz, 2003:75; Aktel, 2010:169-180; Özmen ve diğeri, 2013:1-28).

18 Temmuz 1944 tarihinde 4623 sayılı “Yer Sarsıntılarında Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında Kanun” çıkarılmıştır. “Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası” oluşturulmuş ve 1945 yılında “Türkiye Yer Sarsıntısı Bölgeleri Yapı Yönetmeliği” bugünkü adıyla “Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkındaki Yönetmelik” yürürlüğe konulmuştur. 1953 yılında Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliği bünyesinde bir deprem bürosu kurulmuştur. 1955 yılında bu büro DE-SE-YA (Deprem, Seylap, Yangın) şubesine dönüştürülmüş ve afet zararlarının azaltılması çalışmaları bu şube tarafından yürütülmeye başlanmıştır (Yılmaz, 2003: 76-77; http://www.icisleri.gov.tr/_icisleri/TuikIdareDeigisi/UpLoadedFiles/434_155_170.doc, 10.07.2007; <http://www.bayindirlik.gov.tr/turkce/dosya/makale11.pdf>, 18.03.2010; <file:///C:/Users/Toshiba/Downloads/20071103183513.pdf>, 01.07.2015; Ertürkmen, 2006:44).

¹ 1848 tarihli Ebniye Nizamnamesi, 1864 tarihli Turuk ve Ebniye Nizamnamesi, 1882 tarihli Ebniye Kanunu.

1956 yılında 6785 sayılı “ İmar Kanunu (R.G. 16.07.1956 tarih ve 9359 sayı)” ile yerleşim yerlerinin tespitinde doğal afet tehlikesinin belirlenmesi, fenni sorumluluk sistemi ile yapı denetimlerine önem verilirken, yasa 1985 yılında yürürlükten kaldırılmış, bunun yerine 3194 sayılı "İmar Kanunu (RG. 09.05.1985 tarih ve 18749 sayı)" yürürlüğe konulmuştur. 1958 yılında çıkarılan 7116 sayılı “ İmar ve İskan Vekaleti Kuruluş ve Vazifeleri Hakkında Kanun” afet öncesi ve sonrası gerekli önlemleri almak, ülke planlamasını yapmak, konut ve yerleşim sorununu çözmek, yapı malzemelerinin geliştirilmesi ve ölçütlerini hazırlamak olan İmar ve İskan Bakanlığı'nın kurulması ve afetlerle ilgili görevlerin Bayındırlık Bakanlığı'ndan devir alınmasını hükme bağlamıştır.

09.06.1958 tarih ve 7126 sayılı “ Sivil Müdafaa Kanunu (R.G. 13.06.1958 tarih ve 9931 sayı)” ile bu yasanın kapsamına doğal afetler sırasında gereken kurtarma ve ilk yardım çalışmaları katılmıştır. En önemli gelişme ise 1959 tarihli ve çeşitli değişikliklerle günümüze kadar gelen 7269 sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun (R.G. 25.05.1959 tarih ve 10213 sayı)” un çıkarılması olmuştur. Bu yasanın en önemli özelliği, afet zararlarını azaltmayı amaçlayan daha önceki tüm yasaları tek bir yasa haline getirmesidir.

1992 Erzincan depremi, 38388 sayılı "Erzincan, Gümüşhane ve Tunceli İllerinde Vuku Bulan Deprem Afeti İle Şırnak ve Çukurca'da Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun"un çıkarılmasına neden olmuştur. Bu yasadan sonra, meydana gelen afetlerden etkilenen diğer yöreler içinde benzer bir yasa hazırlanması gerekliliği ortaya çıkmış ve 4123 sayılı "Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun (R.G. 25.07.1995 tarih ve 22354 sayı)" çıkarılmıştır (Aktel, 2010:169-180).

Türkiye'de 1982 Anayasası'nın 119. Maddesi ile tabii afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bunalım hallerinde olağan hal dışında bir rejimin yürürlüğe konulabileceğini düzenlemektedir. Ancak 1999 Marmara Depremi sonrasında afet yönetimi yetersiz kalmış ve bunun üzerine kanun hükmünde kararnamelerle mevzuatta önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Marmara Depremi nüfusun ve sanayi alanlarının en yoğun olduğu bölgeleri etkilemiş (Yener, 2002: 87), deprem bölgesindeki hasar ve yıkımın giderilmesi, bölgede normal yaşama dönülmesi ve ülke genelinde geçerli yasal ve yönetsel önlemler alınabilmesi amacıyla 4452 sayılı (R.G. 29.08.1999 tarih ve 23801 sayı) “Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu” çıkartılmıştır (Aktel, 2010:169-180; Özmen ve diğeri, 2013:1-28).

1. Afet Oluşturma Potansiyeline Sahip Enerji Birikimleri

Afet toplumun tümü veya belirli bir kesimi için kayıplar doğuran, normal yaşamın durmasına veya kesintiye uğramasına neden olan doğal veya insan kaynaklı olayları ifade etmekte olan bir kavramdır. Mehmet Eryılmaz, “Afet Türleri” deyimini kabul etmemekte onun yerine bizde de kabul edilen Afet Oluşturma Potansiyeline Sahip Enerji Birikimleri ifadesini kullanmaktadır. Ayrıca Afetler içerisinde Olay, Facia, Yerel Afet, Felaket ve Kıyamet sözcüklerini sıralamaktadır (Eryılmaz, 2007:18). Kavram Arapçadan dilimize geçmekte olup; bela, yıkım, felaket anlamları kazanmıştır (Gündüz, 2009:22; United Nations, Department of Humanitarian Affairs. 1992 Internationally Agreed Glossary of Basic Terms Related to Disaster Management. (DNA/93/36) United Nations. Geneva. “A serious disruption of the functioning of society, causing widespread human, material, or

environmental losses which exceed the ability of affected society to cope using only its own resources”-The United Nations. 1992; Ergünay,1998:7),.

Ölüme, yaralanma veya hastalığa, mal, altyapı ya da çevrede hasara neden olur ve toplumun gündelik yaşamını bozar.

Tüm afetlerin ortak özellikleri şunlardır:

- İnsanları ve diğer canlıları etkiler.
- Genellikle bir tehlike tarafından tetiklenir.
- Doğrudan zarar görülebilirlik ile ilişkilidir.
- Toplumun onunla baş edebilme kapasitesini aşar
- Sosyal süreçler önemli bir rol oynar.
- Doğa veya teknoloji ile ilgili bir olay olmasından daha çok toplum ile ilişkilidir.

Türkiye’de 1959 yılında yürürlüğe girmiş 7269 sayılı kanunun 1. maddesinde afetler sayılırken sadece;

1. Deprem (Aksoy1995:47)
2. Yangın
3. Su baskını
4. Yer kayması
5. Kaya düşmesi
6. Çığ vb. afetler

Ancak bununla birlikte, buzlanma, çamur akıntıları, çekirge istilaları, çığlar, çölleşme, deniz ve göl su seviye değişimleri, deprem, dolu, don, fırtına kabarması, heyelanlar, hortum, kaya düşmesi, kuraklık, orman, çalı ve ot yangınları, salgın ve bulaşıcı hastalıklar, seller, (taşkın, vadi, kıyı şehir ve baraj selleri) ve su baskınları, sıcak ve soğuk hava dalgaları, sis ve düşük görüş mesafesi, şiddetli rüzgâr, tarımsal zararlılar, toprak kayması, toz, kum, yağmur, kar ve kış fırtınaları, tsunami, yanardağ patlaması, lav akıntısı ve küller, yıldırım, zemin çökmesi; oluşumu insana bağlı, çoğunlukla dikkatsizlik ve tedbirsizlik nedeniyle meydana gelen ve afet boyutu kazanan teknolojik olayların bazıları şunlardır: asit yağışları, ateşli silahlar ile taciz, silahlanma, ayaklanma, işgal, rehin alma, sabotaj, boykot, grev vb. toplumsal olaylar, baraj yıkılmaları, bina, yol, tünel inşaatı ve madencilik faaliyetleri ile maden çökmeleri, biyolojik saldırı, bomba tehdidi, cephane, maden, bina boru hattı, tesis patlamaları, çöplerin toplanamaması, duman, elektrik, su ve gaz kesintileri, dikkatsizlik sonucu endüstriyel kazalar, ev ve bina yangınları, gaz ve kimyasal kaçaklar, geniş kapsamlı bilgisayar sistemleri veya iletişim sistemlerinin çökmesi veya devre dışı kalması, siberetik saldırılar (IT kaynaklı virüs saldırıları), gıda zehirlenmesi, göçmen istilası, hava kirliliği, hayvan ve bitkilerde salgın hastalıklar; savaşlar, hava, su ve çevre kirlenmesi, iş kazaları, işgal; pilotajdan kaynaklanan kara, deniz, hava ve demiryolu kazaları, keskin nişancı tacizi, kış seyahatleri, ekonomik kriz, kıtlık ve açlık, küresel iklim değişimi, ormansızlaşma, erozyon, kimyasal, biyolojik, radyasyon ve nükleer kazalar ile birlikte serpintiler, salgın hastalıklar, şüpheli paket ve mektuplar, terör vb. potansiyellerde aynı başlığa ilave edilmelidir (Şengün, 1996:5; Öztekin, 2001:3; Ataoğlu, 1998:83;Temiz, 1998: 24).

2. 2009 Yılına Kadar Afet Yönetim Yapılanması

Afet yönetimi ise afet sonrası oluşacak olumsuzlukları önlemeyi veya olası zararları azaltmayı amaçlamakta ve bunu yaparken çalışmaların (zarar azaltma, hazırlık, olaya müdahale, iyileştirme) toplumun tümünü kapsayacak şekilde planlanmasını,

yönlendirilmesini, desteklenmesini, koordinasyonunu, mevzuat ve kurumsal yapıların oluşumunu ve kaynakların etkin ve verimli kullanımını çağrıştıran bir kavram olarak kullanılmaktadır (Ergünay, 2008:3).

Dünyanın hiçbir ülkesinde sağlık, itfaiye, arama-kurtarma ekipleri gibi birimlerin tüm bireylere anında ulaşması mümkün değildir. Afet sonrası “altın saatler” olarak adlandırılan ilk 72 saat için her bireyin hazırlıklı olması şarttır.

Türkiye’de afetlere müdahale ve iyileştirme 7269 sayılı yasa ve ilgili yönetmelik ile düzenlenmiştir. 1997 yılında çıkartılan "Başbakanlık Kriz Merkezi Yönetmeliği (R.G. 09.01.1997 tarih ve 22872 sayı)" merkezi düzeyde, ayrı bir yapılanma esası getirirken, yönetmeliğe göre, oluşan afet olayının büyüklüğü ve yaygınlığı karşısında, kriz yönetimine geçilmesi kararı verildiği takdirde, örgütlenme biçimi de değişmektedir. Kriz yönetimine geçilme kararı ile birlikte, kriz yönetim merkezi, Başkanlığa bağlı olarak oluşturulmakta, her bakanlık, kendi faaliyetlerinin eşgüdümünü sağlamak için ilgili birimlerin yöneticilerinden oluşan kriz merkezlerini faaliyete geçirmektedir (Aktel, 2010:169-180; Özmen ve diğeri, 2013:1-28).

2.1.Afet Kurumları

a. Afetler Merkez Koordinasyon Kurulu

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’na hazırlanan 1988 tarih ve 12777 sayılı “Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik (R.G. 08.05.1988 tarih ve 19808 sayı)” gereği, bir afetin il sınırlarını aşması halinde merkezde kurulması ön görülen ve merkezi planlama-koordinasyon hizmetlerini yürüten bir kuruldur.

b. Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi

Bakanlar Kurulu’nun 1996 tarih 8716 sayılı kararıyla “Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Yönetmeliği (R.G. 09.01.1997 tarih ve 22872 sayı)” çıkarılmış, bu yönetmelikle Başbakanlığa bağlı bir ‘Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi’ oluşturulmuştur. Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi, “Kriz Koordinasyon Kurulu”, “Kriz Değerlendirme ve Takip Kurulu” ve “Sekretarya” dan oluşmaktadır (Madde 7).

c. Kriz Koordinasyon Kurulu

Başbakan veya yetki vereceği bir Devlet Bakanı Başkanlığında, krizin türüne göre ilgili bakanlardan oluşmaktadır. Kurul, ilgili birimlerle koordinasyon ve işbirliği sağlamak, ulaşan bilgilere göre gerekli kararları almak, ilgili bakanlıklar ve olayın özelliğine göre Genelkurmay’ında katkısı ile il, ilçe ve bölgelerde kriz merkezleri kurulmasına karar vermek, gerektiğinde olağanüstü hal, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hali ilan edilmesini önermek gibi görevler üstlenmiştir (Madde 8/b).

d. Kriz Değerlendirme ve Takip Kurulu

Başbakanlık Müsteşarı’nın başkanlığında, krize göre bakanlık müsteşarları ile diğer kurum temsilcilerinden oluşur. Koordinatör’ün (MGK Genel Sekreteri) teklifi ve kurulun uygun göreceği aralıklarla kurul toplanmakta ve gerektiğinde Sekretarya tarafından olağanüstü toplantıya çağırılmaktadır (Madde 9/a). Kriz Değerlendirme ve Takip Kurulu’nun

görevleri, teknik ve bürokratik çalışmaları yürütmek, krize ilişkin bilgileri değerlendirmek, önlemleri belirlemek, bunların uygulanması için girişimlerde bulunmak, kurumlar arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak, devlete ait araç, gereç, personel ve diğer imkânların tahsisini yönlendirmek, Bakanlar Kurulu ve Kriz Koordinasyon Kurulu'na alınan kararların uygulanmasını sağlamak, gerektiğinde olağanüstü hal, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hali ilan edilmesini Kriz Koordinasyon Kurulu'na önermektir (Madde 9/b).

Sekretarya, Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı'nın başkanlığında krize göre çeşitli yetkililerden oluşmaktadır. Sekretarya, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği nezdinde çekirdek olarak kurulur, faaliyetlerini yürütür ve krizin başlaması ile birlikte personeli tamamlanır.

e. Afet İşleri Genel Müdürlüğü

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bünyesinde görev yapan Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nün kuruluş ve dönüşümü 1950-1965 yılları arasında olmuştur. 1953 yılında kurulan Deprem Bürosu, 1955 yılında DE-SE-YA şubesine dönüştürülürken, 1959 yılında şube kaldırılmış ve yerine 1960 yılında Afet İşleri Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. 1964 yılında bakanlık bünyesinde ayrı bir genel müdürlük olmuş ve 1965 yılında bugünkü adıyla faaliyetlerini sürdürmüştür (Geray, 1977: 105).

f. Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü

Başbakanlığın yaptırım gücünü kullanmadan, bu tür bir etki oluşturulamayacağına inanılması üzerine (Jica², http://www.deprem.gov.tr/Sarbis/DDK/JICA_ülke%20strateji%20raporu_2004.pdf, 10.03.2010, 1999 tarih ve 583 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile "Türkiye Acil Durum Yönetimi Başkanlığı" 16 kurulmuş ve 2000 tarih ve 600 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (R.G. 14.06.2000 tarih ve 24079 sayı) ile söz konusu birimin adı "Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir (<http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/dergi3.asp?id=319>, 15.01.2010).

g. Sivil Savunma Genel Müdürlüğü

Düşman saldırılarına karşı halkın can ve mal kaybının en az seviyeye indirilmesi, hayati önem taşıyan her türlü resmi ve özel tesis ve kuruluşların korunması ve faaliyetlerinin devamını sağlayacak iyileştirmenin yapılması, savunma gayretlerinin halk tarafından en yüksek seviyede desteklenmesi ve halkın moralini yüksek tutmak için alınacak her türlü silahsız koruyucu ve kurtarıcı tedbir ve faaliyetleri ihtiva eder.

Ülkemizdeki Sivil Savunma Hizmetleri, ilk olarak 1928 yılında yürürlüğe konulan "Cephe Gerisinin Havaya Karşı Müdafaa Ve Muhafazası Talimnamesi" ile düzenlenmiştir. 1938 yılında 3502 sayılı "Pasif Korunma Kanunu" yürürlüğe konulmuş, illerde seferberlik müdürlükleri kurularak, hizmetler yürütülmüştür. 1958 yılında çıkarılan ve 28 Şubat 1959 tarihinde yürürlüğe konulan 7126 sayılı Sivil Müdafaa Kanunu'nun adı daha sonra 586 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile "Sivil Savunma Kanunu" olarak değiştirilmiş olup, Sivil Savunma Hizmetleri halen bu kanuna göre yürütülmektedir (R.G. 13.06.1958 tarih ve 9931 sayı).

Yasayla İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak Sivil Savunma Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 7126 sayılı yasanın 3. ve 5. maddeleri ile 3152 sayılı "İçişleri Bakanlığı Teşkilat

² Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı.

ve Görevleri Hakkındaki Kanun (R.G. 23.02.1985 tarih ve 18675 sayı)" hükümlerine göre ülke genelinde sivil savunmanın örgütlenmesi, yönetim, denetim, uygulanma ve gerçekleştirilmesinden İçişleri Bakanlığı sorumlu ve yetkili tutulmuş, sivil savunma hizmetlerinin yerine getirilmesi için bakanlık emrinde 'Sivil Savunma Fonu' oluşturulmuştur. Sivil Savunma Genel Müdürlüğü'nün görevleri 7126 sayılı Sivil Müdafaa Kanunu, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun ve 88/12777 sayılı Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik ile düzenlenmiştir.

Sivil Savunma Genel Müdürlüğü merkez ve taşra örgütlerinden oluşmaktadır. Örgütlenme temelde 7126 sayılı yasanın 31. ve 34.maddelerine dayanmaktadır. Müdürlüğün merkez örgütü genel müdür ve yardımcıları ile birlikte dairelerden oluşmakta, bu dairelerin altında şubeler ve Sivil Savunma Koleji yer almaktadır. Taşra örgütü ise il müdürlükleri ve ilçelerdeki müdürlükler veya memurluklar ile mahalli kuvvetlerden oluşmaktadır (Jica, 10.03.2010; Yılmaz, 2003: 96-97-98).

3. Sivil Savunmanın Amaçları:

Halkın can ve mal kaybının en az düzeye indirilmesi, hayati önemi olan her türlü resmi ve özel kurum ve kuruluşların korunması, bu kurum ve kuruluşların etkinliklerinin sürdürülmesi için ivedi onarım ve yenileştirmenin yapılması, savunma çabalarının sivil halk tarafından en geniş ölçüde desteklenmesi, cephe gerisi moralinin korunmasıdır.

3.1.Sivil Savunma Genel Müdürlüğü'nün Görevleri

1. Bu yasal düzenlemelere göre, sivil savunma hizmetlerini yurt düzeyinde örgütlendirmek,
2. Kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlarda bu hizmetlerin planlanmasını, uygulanmasını ve eşgüdümünü sağlamak ve denetimini yapmak,
3. Her türlü silahsız, koruyucu ve kurtarıcı önlemleri, acil kurtarma ve illerdeki faaliyetleri planlamak ve yürütmek,
4. Yangından korunma ve önleme tedbirlerini, itfaiyelerin standartlarını belirlemek,
5. Personeli eğitmek,
6. Denetlemek ve eşgüdümünü sağlamak,
7. Halka sivil savunma bilgileri vermek,
8. Sivil savunma arama ve kurtarma birlikleri ile ekiplerini hazır halde bulundurmak,
9. Gerekğinde göreve sevk etmek,
10. Binalardaki sığınakların kontrolünü yapmak, kayıtlarını tutmak,
11. Şehir içindeki genel sığınak olabilecek yerleri belirlemek ve buralarda gerekli düzenlemeyi yaptırmak,
12. Afetlerde kurtarma, ilkyardım, acil iache ve geçici barındırma hizmetleri vermek,
13. Saldırılarına karşı halkın önceden uyarılması için erken haber alma,
14. İkaz ve alarm sistemlerini kurmak ve işletmek,

Barış dönemlerinde halktan seçilmiş ve eğitilmiş sivil savunma yükümlülerini göreve yönlendirmek (R.G. 13.06.1958 tarih ve 9931 sayı; 25.05.1959 tarih ve 10213 sayı; 08.05.1988 tarih ve 19808 sayı; Aktel, 2010:169-180).

2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı yasa ile Başbakanlık'a bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurularak yetki ve sorumluluklar tek bir çatı altında toplanmıştır (Aktel, 2010:169-180).

3.2.Sivil Savunma Uzmanının Görevleri

1. Sivil Savunma Planını hazırlar.
2. Tahliye Planlamasını yapar.
3. Sivil Savunma Servislerinin kuruluşunu hazırlar.
4. Sivil Savunma Servislerinin eğitimini yaptırır.
5. Sivil Savunma araç gereçlerini aldırır.
6. Afet ve Acil Durum Planını hazırlar.
7. Sivil Savunma mevzuatını takip eder.
8. İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü ve diğer kuruluşlarla koordineyi sağlar.
9. KBRN ile ilgili işleri yürütür.
10. Yangından korunma yönetmeliğine göre kamu binalarını denetler
11. Afet Acil ve Sivil Savunma tatbikatlarının sekretaryasını yürütür.
12. Kurumun afet, Sivil Savunma, Acil Durum, Seferberlik ve Koruyucu Güvenlik Hizmetlerini denetler.
13. Seferberlik ve Savaş Hali Hazırlıklarını tamamlar.
14. Kurumun Afet ve Acil Yönetim Merkezinin sekretaryasını yapar.
15. Koruyucu Güvenlik Hizmetlerinin koordinasyonunu sağlar ve denetler.
16. Kurumun üst yöneticisi tarafından verilen görevleri yapar.

4. AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI

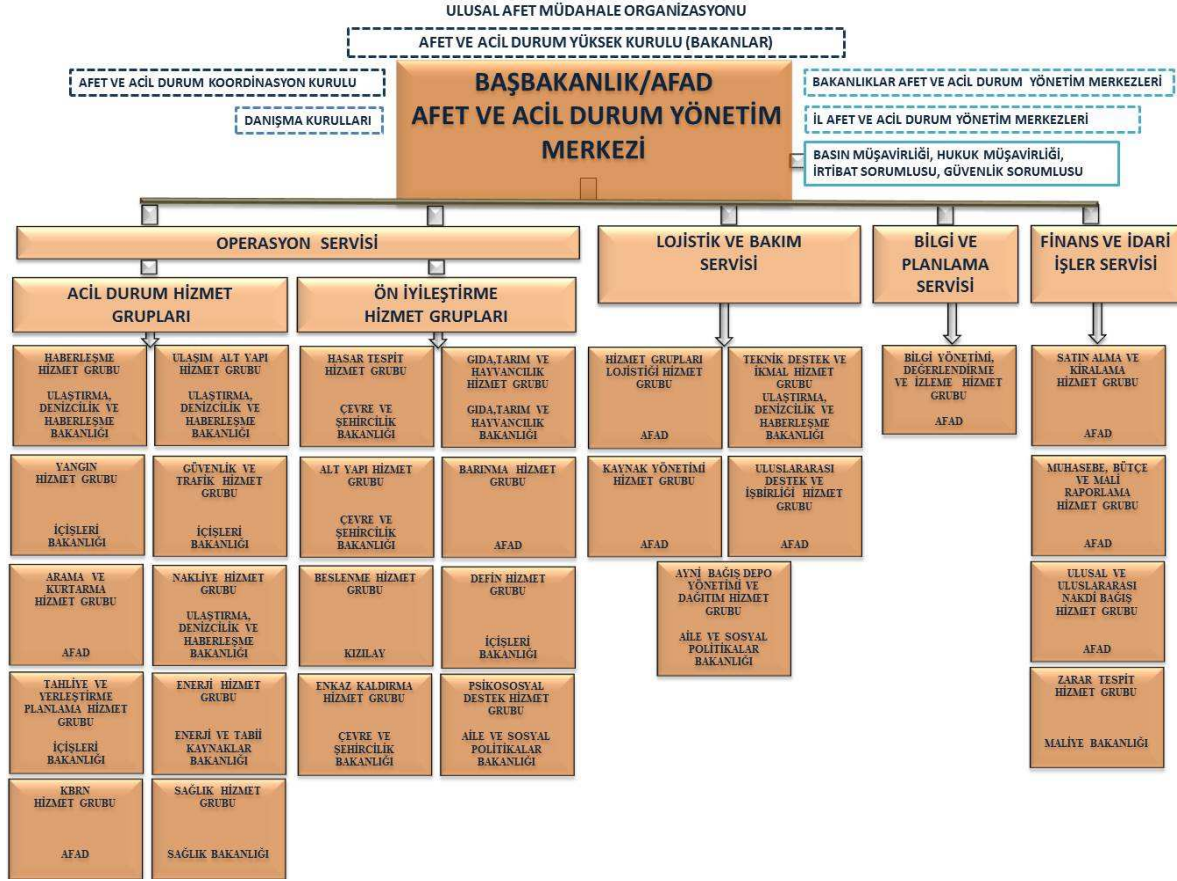
2009 tarih ve 5902 sayılı "Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (R.G. 17.06.2009 tarih ve 27261 sayı)" ile afet yönetim anlayış ve örgütlenmesinde bir değişimin yaşandığını görmekteyiz. Yasa ile afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetleri yürütmek amacıyla Başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının kurulması, örgütlenmesi ile görev ve yetkileri düzenlenirken, afet öncesi kurum ve kuruluşlar arasında eşgüdümün sağlanması ve politikaların oluşturulması amaçlanmaktadır (Madde 1/1-2).

4.1.Merkez Örgütlenmesi

Afet ve Acil Durum Başkanlığı örgütlenmesinde, başkanlık yapılanmasının yanında, kurul şeklinde örgütlenmiş birimlerde (Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu, Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu ve Deprem Danışma Kurulu) bulunmaktadır. Bu kurullar başbakanlık örgütlenmesinden ayrı olarak bakanlıkları da afet yönetimine dahil etmektedir (Aktel, 2010:169-180).

Şekil 1: Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP)

Şekil 1’de Türkiye’de Afet Yönetiminde yer alan kurum ve kuruluşlar gösterilmiştir.

a. Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu

Afet ve acil durumlarla ilgili olarak hazırlanan plan, program ve raporları onaylamakla görevli, Başbakan veya görevlendireceği Başbakan Yardımcısının başkanlığında, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri, Maliye, Milli Eğitim, Bayındırlık ve İskan, Sağlık, Ulaştırma, Enerji ve Tabii Kaynaklar ile Çevre ve Orman bakanlarından oluşan Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu kurulmuştur. Kurul toplantılarına, ilgili bakan, kurum ve kuruluş, sivil toplum kuruluşları temsilcileri ve konu ile ilgili uzmanlar çağırılabilir. Kurul, yılda en az iki kez toplanır. Kurul, ayrıca Kurul Başkanının isteği üzerine toplanabilir. Kurulun sekretaryasını Başkanlık yürütür. Madde 3-(1-2).

b. Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu

Afet ve acil durum hallerinde bilgileri değerlendirmek, alınacak önlemleri belirlemek, uygulanmasını sağlamak ve denetlemek, kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları arasındaki koordinasyonu sağlamak amacıyla, Başbakanlık Müsteşarının başkanlığında, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri, Maliye, Milli Eğitim, Bayındırlık ve İskân, Sağlık, Ulaştırma, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Çevre ve Orman bakanlıkları ve Devlet Planlama Teşkilatı müsteşarları, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanı, Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanı

ile afet veya acil durumun türüne göre Kurul Başkanınca görevlendirilecek diğer bakanlık ve kuruluşların üst yöneticilerinden oluşan Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu kurulmuştur. Kurul, yılda en az dört kez toplanır. Ayrıca, ihtiyaç halinde Kurul Başkanının çağrısı üzerine olağanüstü toplanabilir. Kurulun sekretaryasını Başkanlık yürütür. (Madde 4/1-2).

c. Deprem Danışma Kurulu

Depremden korunmak, deprem zararlarını azaltmak, deprem sonrası yapılacak faaliyetler hakkında öneriler sunmak ve depremle ilgili araştırmalar için politikaları ve öncelikleri belirlemek amacıyla Başkanın başkanlığında, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Temsilcisi, Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Müdürü, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Müdürü, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanı, Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanı, deprem konusunda çalışmaları bulunan ve Yükseköğretim Kurulu tarafından bildirilecek en az on üniversite öğretim üyesi arasından Başkan tarafından belirlenecek beş üye ile akredite edilmiş ilgili sivil toplum kuruluşlarından Başkan tarafından belirlenecek üç üyeden oluşan Deprem Danışma Kurulu kurulmuştur. Kurul, yılda en az dört kez toplanır. Ayrıca, ihtiyaç halinde, Kurul Başkanının çağrısı üzerine olağanüstü toplanabilir. Kurulun sekretaryasını Başkanlık yürütür. Diğer afet türlerine yönelik olarak da Bakanlar Kurulu kararı ile afet danışma kurulları kurulabilir (Madde 5/1-2-3).

4.2. Başkanlık Teşkilatı

Başkanlık teşkilatı aşağıdaki hizmet birimlerinden oluşur:

1. Planlama ve Zarar Azaltma Dairesi Başkanlığı.
2. Müdahale Dairesi Başkanlığı.
3. İyileştirme Dairesi Başkanlığı.
4. ç) Sivil Savunma Dairesi Başkanlığı.
5. Deprem Dairesi Başkanlığı.
6. Yönetim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
7. (Ek:24/10/2011-KHK-661/85 md.) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
8. (Ek:24/10/2011-KHK-661/85 md.) Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Dairesi Başkanlığı.
9. (Ek:24/10/2011-KHK-661/85 md.) Hukuk Müşavirliği. MADDE 6-(1)

4.3. Taşra Örgütlenmesi

Başkanlığın taşra yapılanması İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri ile Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri'nden oluşmaktadır.

a. İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri

5902 sayılı yasanın üçüncü bölümü İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri ile Birlik Müdürlükleri'ni düzenlemektedir. İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri, illerde, il özel idaresi bünyesinde, valiye bağlı bir şekilde kurulmuştur. Müdürlüğün yönetiminden vali sorumludur. Müdürlüklerin harcamaları, il özel idarelerinin bütçelerine konulacak ödenekten yapılmaktadır. Harcamalarda yetki vali tarafından kullanılmakta, personel harcamaları ve personelle ilgili diğer harcamalar başkanlık bütçesinden karşılanmaktadır. Afet ve acil durum il müdürü ile personelin ataması vali tarafından yapılmaktadır (Madde 18). Afet ve Acil

Durum Başkanlığı'nın taşra örgütlenmesinde valilere önemli görevler verilmekte, bu bağlamda valiler ilçeleri de kapsayacak şekilde il afet yönetimi ve koordinasyonundan sorumlu tutulmaktadır. Valiler Afet ve Acil Durum Başkanlığı'nın taşra örgütlenmesinde, Afet ve Acil Durum Başkanlığı başkanı ile birlikte İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri'nin itaa amiri konumunda bulunmaktadır.

İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri'nin görevleri, ilin afet ve acil durum tehlike ve risklerini belirlemek, Afet ve acil durum önleme ve müdahale il planlarını, yerel yönetimler ile kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği içinde yapmak ve uygulamak, İl afet ve acil durum yönetimi merkezini yönetmek, oluşan kayıp ve hasarı belirlemek, Afete ilişkin eğitim faaliyetlerini yapmak veya yaptırmak, Sivil toplum kuruluşları ile gönüllü kişilerin afet yönetimi ile ilgili akreditasyonunu yapmak ve belgelendirmek, İl ve ilçe düzeyinde sivil savunma planlarını hazırlamak ve uygulamak, Afet sırasında gerekli arama ve kurtarma malzemeleri ile halkın barınma, beslenme, sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik depolar kurmak ve yönetmek, seferberlik ve savaş hazırlıkları ile sivil savunma hizmetlerine ilişkin görevleri yerine getirmek, yıllık bütçe teklifini hazırlamak ve valinin vereceği görevleri yapmaktır (Madde 18).

b. Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri

Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri 2001 yılından itibaren faaliyetlerine başlamıştır. Bu birlikler seferberlik ve savaş hali ile doğal afetlerdeki can ve mal kaybını en aza indirmeyi, yaşanması olası afetlerde genel yaşamın hızla normale dönmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Birlik müdürlükleri sorumluluk alanları çevre illeri de kapsayacak şekilde İstanbul, İzmir, Samsun, Sakarya, Afyon, Ankara, Adana, Diyarbakır, Erzurum, Van ve Bursa'da bölge yapılanması şeklinde örgütlenmiştir (<http://www.iakbm.gov.tr/sorumluluk.html>, 17.05.2010).

Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri'ne ilişkin düzenleme yasanın 19. maddesinde yer almaktadır. Afet ve Acil Durum Başkanlığı tarafından birlik müdürlüklerinin görev yerlerinin değiştirilmesi durumunda, personel kadro ve pozisyonlarıyla birlikte yeni görev yerlerinin bulunduğu ilin il özel idaresine devredilmekte ve müdürlükler görev yaptıkları ilin valisi emrinde çalışmaktadırlar.

5902 sayılı yasanın geçici 2'nci maddesine istinaden, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın faaliyete geçmesiyle birlikte;

Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü, Afet İşleri Genel Müdürlüğü ile Sivil Savunma Genel Müdürlüğü kapatılmıştır (<http://www.ssgm.gov.tr>, 15.01.2010.). Kapatılan bu birimlerce kullanılan her türlü taşınır, taşıt, araç, gereç ve malzeme, varsa her türlü borç ve alacaklar, her türlü kayıtlar ve diğer dokümanlar 31.12.2008 tarihi itibarıyla Başkanlığa ve ilgili il özel idaresine devredilmiştir (Geçici madde 1/1).

Kamu kurum ve kuruluşlarının örgütlenmesini düzenleyen mevzuatta yer alan "Savunma Sekreterliği" ve "Savunma Uzmanlığı" birimleri kaldırılmakta, Sivil Savunma Koleji'nin adı, Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezi'ne dönüştürülmektedir (Madde 25/5-6).

5. Afet Yönetimi

- Afet risklerinin azaltılması,
- Afetlerin şiddetinin ve oluşturacağı kötü sonuçlarının zararlarının önlenmesi ve azaltılması,

- Senaryo ve olası hasar ve ihtiyaçların tahmin edilmesi,
- Acil durumlara müdahaleye planlama ve hazırlık,
- Eğitim ve tatbikatlar,
- Erken uyarı, tahmin, izleme,
- Afet sonrası hızlı etki ve ihtiyaç analizi,
- Afet anında hızlı ve etkili müdahale ve iyileştirme,
- Afet sonrası iyileştirme ve rehabilitasyon vb. için sürekli, bütünlük, kapsamlı, çok sektörlü, çok disiplinli sosyoekonomik yöntem, planlama ve önlemlerin uygulanması faaliyetlerinin tümüdür (Çakmak, 2001:21-23; Erkal ve diğeri, 2009:147-164; Genç, 2007b: 201-226; Temiz, 1998: 24).

Şekil 2 : Modern Afet Yönetim Sistemi ve Evreleri (Kadıoğlu,2008:12)

Şekil 2’de Türkiye’deki Afet yönetimi sistemi anlatılmıştır.

5.1. Afet Yönetiminin Evreleri

Acil durum yönetiminin amaçları; hayat kurtarmak, yaralanmaları önlemek, mal-mülk ve çevreyi korumaktır. Bu amaçla aşağıda belirtilen başlıklar altında bir sistem hayata geçirilmelidir.

1. **Zarar Azaltma**, afetlerde zarar azaltımı, afet anında uygulanacak yasal mevzuatın gözden geçirilmesi ve ihtiyaç anında yeniden düzenlenmesi, yapı ve deprem Yönetmelikleri, alan kullanım yönetmeliklerinin gözden geçirilmesi ve gerekiyorsa yeniden düzenlenmesi, afet tehlikesi ve riskinin makro ve mikro ölçekte yeniden belirlenmesi, geliştirilmesi ve tehlike haritalarının hazırlanması, ihtiyaç duyulan bilimsel ve teknik araştırma-geliştirme faaliyetlerinin planlanması ve uygulanması, ülke çapında deprem kayıt ağları, erken uyarı ve kontrol sistemlerinin kurulması ve geliştirilmesi, afet zararlarının

azaltılması kavramının, kalkınmanın her aşamasında dahil edilmesi ve uygulanmasının sağlanmasıyla sağlanır.

2. Önceden Hazırlık, merkezi düzeyde afet yönetimi ile ilgili planların hazırlanması ve geliştirilmesi, il düzeyinde “Kurtarma ve Acil Yardım Planları”nın hazırlanması ve geliştirilmesi, planlamalarda görev ve sorumluluk verilen personelin eğitim ve tatbikatlarla bilgi düzeylerinin geliştirilmesi, gerektiğinde bölgesel malzeme merkezleri kurulması ve kritik malzemelerin depolanması, alarm ve erken uyarı sistemlerinin kurulması, işletilmesi ve geliştirilmesi gibi ana faaliyetlerin yürütülmesi ile mümkündür.

3. Kurtarma ve İlk Yardım evresinde, haber alma ve ulaşım faaliyetleri yürütülür, ihtiyaçların belirlenir, arama ve kurtarma faaliyetleri sürdürülür, ilkyardım, tedâvi, tahliye, geçici iskan, yiyecek, içecek, giyecek, yakacak temini, güvenlik ve çevre sağlığı ile koruyucu hekimlik, hasar tespiti, tehlikeli yıkıntıların kaldırılması gibi çalışmalar, yangınlar, patlamalar, bulaşıcı hastalıklar vb. ikincil afetlerin önlenmesi gibi durumlar ortadan kaldırılmaya çalışılır.

4. İyileştirme, bu dönemde yürütülen faaliyetlerin ana hedefi, afete uğramış toplulukların; haberleşme, uzun süreli geçici iskan, ulaşım, su, elektrik, kanalizasyon, eğitim, ekonomik ve sosyal faaliyetler vb. ihtiyaçlarını karşılamaktır.

5. Yeniden İnşaat, afetten etkilenen veya zarar gören tüm insan aktivitelerinin afetten önceki düzeyden daha ileri bir düzeyde karşılanabilmesi, bu evrede yapılacak faaliyetlerin ana hedefidir³.

Bu amaçlar doğrultusunda AFAD bünyesinde AFAD Kanununun 6. maddesi ve devamı Başkanlık teşkilatının teşekkülüne ve hizmet birimlerinin görevlerine ayrılmıştır.

- Planlama ve Zarar Azaltma Dairesi Başkanlığı
- Müdahale Dairesi Başkanlığı
- İyileştirme Dairesi Başkanlığı
- Sivil Savunma Dairesi Başkanlığı
- Deprem Dairesi Başkanlığı
- Yönetim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'ndan oluşmaktadır.

5.2. Afet Yönetiminin Kapsamlı Amaçları

Afet Öncesinde;

- Meydana gelebilecek olayların toplumun en az zarar ve fiziksel kayıplarla kurtulabilmesi için gereken teknik, idari ve yasal önlemleri olaylar gerçekleşmeden almak,
 - Mümkün olan hallerde olayları önlemek, mümkün olmayan hallerde ise, kurtarma, ilk yardım ve iyileştirme çalışmalarının en hızlı, verimli ve etkili bir şekilde yapılmasını sağlamak,
 - Afet zararlarının azaltılması çalışmalarını kalkınmanın her aşamasına dahil etmek ve böylelikle mevcut riskin artmasını önlemek ve sürdürülebilir bir kalkınma sağlamak,
 - Toplumun her kesiminin, olayların etkilerinden en az zararla kurtulabilmesi için gerekli bilgilerle donatılmasını sağlayacak eğitim programlarını uygulamak,
- Afet Sonrasında;

³ Ayrıntılı bilgi için Oktay Ergünay, “Acil Yardım Planlaması ve Afet Yönetimi”, Afet İşleri Genel Müdürlüğü, 1998 adlı çalışmasına bakınız.

1. Maksimum sayıda insanı kurtarmak ve sağlıklarına kavuşturmak,
2. Afetlerin doğurabileceği ek tehlike ve risklerden insan canını ve malını korumak,
3. Afetten etkilenen toplulukların hayati ihtiyaçlarını mümkün olan en kısa zamanda karşılamak ve hayatın bir an önce normal hale getirilmesini sağlamak,
4. Afetin doğurabileceği ekonomik ve sosyal kayıpların en düşük düzeyde kalmasını veya yaraların kısa zamanda kapanmasını sağlamak,
5. Afetten etkilenen topluluklar için emniyetli ve gelişmiş yeni bir yaşam çevresi oluşturmak.

6. Afet Sözlüğü

Acil Durum Yönetimi: Acil durumun meydana gelmesinden hemen sonra başlayarak, etkilenen toplulukların tüm ihtiyaçlarını zamanında, hızlı ve etkili olarak karşılamayı amaçlayan yönetim süreci. Sürekli olmayıp, acil durum olarak değerlendirilen bir olayın meydana gelmesi ile başlayarak, acil durumu gerektiren nedenler ortadan kalktığına sona eren bir yönetim şeklidir. Afet yönetiminin olaya müdahale ve kısa süreli iyileştirme faaliyetlerini kapsar. Etkin bir acil durum yönetimi; planlı, hazırlıklı ve koordineli olmayı ve olağan yönetimlerden farklı olarak olağan dışı imkân, kaynak ve yetkileri gerektirir (Türkiye Afet Müdahale Planının (TAMP), 2013:2).

Acil Durum: Toplumun tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olayları ve bu olayların oluşturduğu kriz halini, büyük, fakat genellikle yerel imkânlarla baş edilebilen çapta, ivedilik gerektiren tüm durum ve hâller. 5902 sayılı kanunda, “Toplumun tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olaylar ve bu olayların oluşturduğu kriz hâli” olarak tanımlanmıştır (Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği, R.G. Tarihi : 18/12/2013 No : 28855)

Afet ve Acil Durum Müdahale Planı, Afete zamanında, hızlı, etkili ve koordineli olarak müdahale edebilmek ve etkilenen toplulukların acil yardım ihtiyaçlarını zamanında, hızlı ve etkili olarak karşılayabilmek için, mahalle, ilçe veya il düzeyinde yerleşmelerin karşı karşıya buldukları tüm tehlikeleri ve muhtemel afetlerde uğranacak kayıp ve zararları afet senaryolarıyla gerçekçi biçimde ortaya koyan, kimlerin, ne zaman, nerede, hangi görev ve yetki ile hangi imkân ve kaynakları kullanarak olaya müdahale edeceklerini belirleyen, eğitim ve tatbikatlarla sürekli yenilenen ve geliştirilen plan. Ülkemizde ulusal seviyede Türkiye Afet Müdahale Planı ve il ölçeğinde İl Afet Müdahale Planı yapılmaktadır (Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, T.C.Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Kasım-2014:25).

Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi: Afet ve acil durumlarda müdahalenin koordine edildiği, 24 saat esasına göre çalışan, kesintisiz ve güvenli bilgi-işlem ve haberleşme sistemleri ile donatılan merkezi (Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, T.C.Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Kasım-2014:25)

Afet: Toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olayları (Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, T.C.Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Kasım-2014:23)

Afetzede, Olmuş ya da olması muhtemel afet ve acil durumlardan dolayı fiziksel, sosyal ve ekonomik yönden zarara uğrayan veya uğraması muhtemel kişi. (7269 sayılı Kanun)

Arama Kurtarma Bölgesi (AKB); içinde arama ve kurtarma hizmeti icra edilmek üzere tespit edilmiş ve Ek-1 de koordinatlarla tanımlanan saha (Türk Arama Ve Kurtarma Yönetmeliği, Karar Sayı:2001/3275, 12/12/2001).

Arama ve Kurtarma (AK); hava ve deniz vasıtalarının karada, havada, su üstünde ve su altında tehlikeye maruz kalması, kaybolması veya kazaya uğraması hallerinde bu vasıtalarındaki şahısların her türlü araç, özel teçhizat veya kurtarma birlikleri kullanılarak aranması ve kurtarılması işlemi (Türk Arama Ve Kurtarma Yönetmeliği, Karar sayı:2001/3275, 12/12/2001).

Deprem, tektonik kuvvetlerin veya volkan faaliyetlerinin etkisiyle yer kabuğunun kırılması sonucunda ortaya çıkan enerjinin sismik dalgalar hâlinde yayılarak geçtikleri ortamları ve yeryüzünü kuvvetle sarsması olayı (Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, T.C.Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Kasım-2014:58).

Hazırlık: Afet ve acil durumlara etkin bir müdahale amacıyla önceden yapılan her türlü faaliyetler (5902 sayılı kanun).

İkaz ve Alarm Merkezi; ikaz ve alarm sisteminin kurulmasını planlayan, gerçekleştiren ve işletilmesini sağlayan, hizmetlerin yürütüm ve görevlilerin yetiştirilmesinden yükümlü, olağanüstü halde, savaşta ve tatbikatta kadrolu ve mükellef personelle güçlendirilerek aynı zamanda ‘Milli Kontrol Merkezi’ olarak da çalışacak olan bir birimdir.

İyileştirme: Afet ve acil durum sebebiyle bozulan hayatın normalleştirilmesine yönelik faaliyetleri ve yeniden yapılanma (5902 sayılı kanun).

Kabul Bölgeleri, tahliye bölgelerinden tahliye olunacakların gönderilecekleri emin bölgelere denir (6/3150 Sivil Savunma İle İlgili Şahsi Mükellefiyet, Tahliye ve Seyrekleştirme, Planlama ve Diğer Hizmetler Tüzüğü).

Koruyucu Güvenlik: Kamu kurum ve kuruluşlarının personelinin, evrak ve dökümanının, haberleşme sistemleri ile araç, gereç, bina ve tesislerinin espiyonaja, sabotajlara ve yangınlara karşı ilgili mevzuat çerçevesinde korunması ile özel güvenlik hizmetleri (Sivil Savunma Uzmanlarının İdari Statüleri, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları İle Eğitimleri Hakkında Yönetmelik)

Müdahale: Afetlerde ve acil durumlarda can ve mal kurtarma, sağlık, iaşe, ibate, güvenlik, mal ve çevre koruma, sosyal ve psikolojik destek hizmetlerinin verilmesine yönelik çalışmalar (Türkiye Afet Müdahale Planının (TAMP), 2013:1).

Mükellef (Yükümlü) : Görev verilen kişi (Sivil Savunma Servisleri İle Acil Kurtarma Ve Yardım Ekiplerinin Kuruluş, Görev, Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönerge)

Mükellefiyet (Yükümlülük): Görevlilik hali (Sivil Savunma Servisleri İle Acil Kurtarma Ve Yardım Ekiplerinin Kuruluş, Görev, Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönerge)

Olağanüstü Hal, tabii afet, tehlikeli salgın hastalık, ağır ekonomik bunalım veya Anayasayla kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketleriyle ilgili ciddi belirtilerin ortaya çıkması veya şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması durumlarında gerçek ve

tüzel kişiler için uygulanması özel kanununda belirtilen yükümlülüklerle temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırıldığı durum (Olağanüstü Hal Kanunu)

Olay Yeri Koordinatörü (OYK); kaza yerinde arama ve kurtarma faaliyetlerini, sorumluluk bölgesindeki YAKKM adına koordine ve icra eden personeli (Olay meydana geldiği sırada olay mahallinde bulunan veya aldığı ihbar üzerine arama ve kurtarma maksadıyla, olay yerine ilk intikal eden gruptaki veya birlikteki en kıdemli personel olay yeri koordinatörünün görev ve sorumluluklarını, AK merkezleri tarafından özel olarak bir olay yeri koordinatörü tayin edilinceye kadar yürütür). (Türk Arama Ve Kurtarma Yönetmeliği, Karar sayı:2001/3275, 12/12/2001).

Risk Azaltma: Belirli bir kesim veya alanda geliştirilen afet senaryolarına göre, olası risklerin önlenmesi, kabul edilebilir ölçülere indirilmesi ya da paylaşımı amacıyla alınacak her türlü planlı müdahale (5209 sayılı kanun).

Risk Yönetimi: Ülke, bölge, kent ölçeğinde ve yerel ölçekte risk türleri ve düzeylerini tespit etme, azaltma ve paylaşma çalışmaları ile bu alandaki planlama esasları (5209 sayılı kanun).

Risk: Belirli bir alandaki tehlike olasılığına göre kaybedilecek değerlerin ölçüsü (5209 sayılı kanun).

Savaş Hali: Savaş ilanına karar verilmesinden, bu halin kaldırıldığı ilan edilmesine kadar devam eden süre içinde, hak ve hürriyetlerin kanunlarla kısmen veya tamamen sınırlandırıldığı durumdur.(2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanun)

Savaş: Devletin bekasını temin etmek, milli menfaatleri sağlamak ve milli hedefleri elde etmek amacıyla, başta askeri güç olmak üzere Devletin maddi ve manevi tüm güç ve kaynaklarının hiçbir sınırlamaya tabi tutulmadan kullanılmasını gerektiren silahlı mücadeledir (2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanun)

Seferberlik Hali: Seferberlik faaliyetinin başlatıldığı gün ve saatten, kaldırıldığı güne kadar devam eden durumdur (2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanun)

Seferberlik: Devletin tüm güç ve kaynaklarının, başta askeri güç olmak üzere, savaşın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanması, toplanması, tertiplenmesi ve kullanılmasına ilişkin bütün faaliyetlerin uygulandığı; hak ve hürriyetlerin kanunlarla kısmen veya tamamen sınırlandırıldığı haldir. (2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanun)

Seyrekleştirme; tahliye tabi hassas bölgelerin tahliye bölgeleri dışındaki kısımlarıyla tahliye tabi tutulmayan hassas bölgelerin taarruztesirlerine fazla uğraması muhtemel kısımlarındaki nüfus yoğunluğunu, dolayısıyla zayıyatı azaltmak için yapılır. Bu maksatla buralarda oturan bir kısım halk, hükümetin de yardımı ile şehrin kenar veya yakınlarındaki mahalle ve köylere gönderilerek buralara dağıtılırlar (6/3150Sivil Savunma İle İlgili Şahsi Mükellefiyet, Tahliye ve Seyrekleştirme, Planlama ve Diğer Hizmetler Tüzüğü).

Sivil Savunma Hizmetleri Yetkilisi: Birden fazla sivil savunma uzmanı bulunan kurum ve kuruluşlarda Sivil Savunma Hizmetleri Yetkilisi olarak görevlendirilen uzmanı, ifade eder (Sivil Savunma Uzmanlarının İdari Statüleri, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları İle Eğitimleri Hakkında Yönetmelik, 25/08/2010-27663).

Sivil Savunma Servisleri (Servis) : Sivil savunma hizmetlerini yürüten, yükümlü ve personelden oluşan hizmet birimleri (Sivil Savunma Uzmanlarının İdari Statüleri, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları İle Eğitimleri Hakkında Yönetmelik, 25/08/2010-27663).

Sivil Savunma: Düşman saldırılarına karşı halkın can ve mal kaybının en az seviyeye indirilmesi, hayati önem taşıyan her türlü resmi ve özel tesis ve kuruluşların korunması ve faaliyetlerinin devamını sağlayacak iyileştirmenin yapılması, savunma gayretlerinin halk

tarafından en yüksek seviyede desteklenmesi ve halkın moralini yüksek tutmak için alınacak her türlü silahsız koruyucu ve kurtarıcı tedbir ve faaliyetleri (Sivil Savunma Uzmanlarının İdari Statüleri, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları İle Eğitimleri Hakkında Yönetmelik, 25/08/2010-27663).

Tahliye Bölgeleri, Tahliyeye tabi tutulacak hassas veya tehlikeli bölgeler (6/3150 Sivil Savunma İle İlgili Şahsi Mükellefiyet, Tahliye ve Seyrekleştirme, Planlama ve Diğer Hizmetler Tüzüğü).

Tehlike, belirli bir zaman veya coğrafyada ortaya çıkarak yaşamı tehdit eden, toplumun sosyoekonomik düzen ve etkinliklerine, doğal çevreye, doğal, tarihi ve kültürel kaynaklara zarar verme potansiyeli olan doğa, teknoloji ya da insandan kaynaklanan fiziki olay ve olgu Diğer bir deyişle tehlike; doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olan ve fiziksel, ekonomik, sosyal kayıplara yol açabilecek tüm olayları ifade eder (Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, T.C.Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Kasım-2014:25)

Zarar Azaltma: Afetlerde ve acil durumlarda meydana gelmesi muhtemel zararların yok edilmesi veya azaltılmasına yönelik risk yönetimi ve önleme tedbirlerini ifade eder (5209 sayılı kanun).

Zarar Görebilirlik, farklı tür ve büyüklükteki tehlikeler karşısında, insanların ve yaşam çevrelerinin uğrayabileceği fiziksel, toplumsal, ekonomik veya çevresel zarar ve kayıpların ölçüsü. Zarar görebilirlik "bir toplumun, bir sistemin veya bir yapının var olan baş edebilme kapasitesine bağlı olarak tehlikeden etkilenme oranı veya görebileceği hasar, zarar veya kaybın bir ölçüsü" olarak da tanımlanabilir. Bazı yayınlarda, savunmasızlık, kırılğanlık, hassasiyet gibi terimlerle ifade edilmektedir (5209 sayılı kanun).

Tablo 1: Afet Yönetimi, Seferberlik, Koruyucu Güvenlik, Yangın İle İlgili Mevzuatı

Sayısı	1. Afet Yönetimi İle İlgili Mevzuat	Resmi Gazete Yayın Tarih ve Numarası
5902	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun	17/6/2009-27261
7126	Sivil Savunma Kanunu	13/06/1958-9931
6/3150	Sivil Savunma İle İlgili Şahsi Mükellefiyet, Tahliye ve Seyrekleştirme, Planlama ve Diğer Hizmetler Tüzüğü	18/07/1964-11757
6/3150	Sivil Savunma İle İlgili Teşkil ve Tedbirler Tüzüğü	18/07/1964-11757
4/11715	Sivil Savunma Bakımından Şehir ve Kasaba Planlarıyla Mühim Bina ve Tesislerde Tatbik Olunacak Esaslar Hakkında Nizamname	06/07/1959-10245
4/11635	Sivil Müdafada Vekaletlerarası İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Nizamnamesi	26/06/1959-10237
6/624	107 Sayılı Kanuna Göre İhdas Edilen Sivil Savunma	05/07/1962-11146

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 52

Kasım – Aralık 2015

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

	Kadrolarına Tâyin Olunan Personelin Terfi, Nakil, Cezalandırma ve Denetlemeleri Hakkında Tüzük	
24/07/1985-85/9727	Radyasyon Güvenliği Tüzüğü	07/09/1985-18861
	Sivil Savunma Uzmanlarının İdari Statüleri, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları İle Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	25/08/2010-27663
12325	Sivil Savunma Bakımından Halk Tarafından Yapılacak Teşkilât ve Alınacak Tedbirler Hakkında Yönetmelik	17/06/1966-12325
12306	Sivil Savunma Hizmetlerinde Askeri İşbirliği Yönetmeliği	24/05/1966-12306
12283	Hassas Bölgelerde Kurulacak Hastaneler Servisine Ait Planlama, Teşkilât, İkmal ve Diğer Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik	26/04/1966-12283
	Sığınak Yönetmeliği	25/08/1988-19910
11100-12611	Sivil Savunma İdaresi Taşra Teşkilatı İle Daire, Müessese ve Teşekküller Sivil Savunma Personelinin Görev ve İşbölümü Hakkında Yönetmelik	07/05/1962-11100 02/06/1967-12611
-	Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlikleri ve Ekiplerinin Kuruluşu, Görevleri, Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik	21/07/2000-24116
-	Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlikleri Kıyafet Yönetmeliği	22/06/2000-24087
2001/3275	Türk Arama ve Kurtarma Yönetmeliği	12/12/2001-24611
23999	Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği	24.03.2000-23999
	Nükleer ve Radyolojik Tehlike Durumu Ulusal Uygulama Yönetmeliği	15.01.2000-23934
-	Sivil Savunma Hizmetleri İçin Yapılan Bağış ve Yardımların Alınması Ve Ödeneklerin Harcanmasına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik	07/07/2005-25868
88/12777	Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik	8/5/1988-19808
	Sivil Savunma İkaz ve Alarm Merkezleri İle Radyolojik Savunma Teşkilatının Kuruluş, Görev ve Çalışma Şekilleri Hakkında Yönerge	16.09.1974
	Sualtı Arama Kurtarma Ekibi ve Kurbağa Adam Personel Yönergesi	28.06.2010
	Gönüllülerin Sivil Savunma Hizmetlerine Katılma Esasları Yönergesi	12.05.2000
	İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğünce Düzenlenen Hizmetiçi Eğitim, Kurs ve Seminerler İle Benzeri Eğitim Etkinliklerinde Ücretle Okutulacak Ders Saatlerinin Sayısı, Ders Görevi Alacakların Nitelikleri Ve	04/08/2006-26249

	Diğer Hususların Tespitine İlişkin Karar	
28/09/2000-1530	Sayıli Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri ile Ekiplerinde Sözleşmeli Olarak İstihdam Edilecek Personelin Nitelikleri, Çalıştırılmaları ile Ücret ve Diğer Mali Haklarına İlişkin Usul ve Esaslar	09/12/2000-24255
	Sivil Savunma Planlama Esasları	
	Tahliye Ana Planı Esasları	
	Daire ve Müesseseler İçin Sivil Savunma İşleri Klavuzu	
2. Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları İle İlgili Mevzuat		
2941	Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu	08/11/1983-18215
3634	Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu	16/06/1939-4234
3780	Milli Korunma Kanunu	26/01/1940-4417
697	Ulaştırma ve Haberleşme Hizmetlerinin Olağanüstü Hallerde ve Savaşta ne Suretle Yürütüleceğine Dair Kanun	26/07/1965-12058
4654	Memleket İçeri Düşmana Karşı Silahlı Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu	14/08/1944-5782
2/13765	Milli Müdafaa Mükellefiyeti Tüzüğü	27/06/1940-4546
90/500	Seferberlik ve Savaş Hali Tüzüğü	16/07/1990-20576
3/3169	Memleket İçeri Düşmana Karşı Silahlı Savunma Ödevi Yönetmeliği	11/10/1945-6130
93/4965	Başbakanlık Milli Alarm Sistemi Yönetmeliği	25.10.1993
91/1434	Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları Direktifi	22/11/2005-1792-1
	Yedek Personel Erteleme Yönetmeliği	1994
	Başbakanlık Milli Alarm Sistemi Genelgesi	12/07/2004-1407-2
	Başbakanlık Alarm Kod Kelimeleri ve Anlamları Yönergesi	19/06/1998-1407-5-98
MY:82-2(B)	TSK Seferberlik ve Savaş Hali Yönergesi	10/02/2005-3958
MY:5-2(A)	Savaş Görev Planlarının Hazırlanması Yönergesi	23/12/2004-3958-108
MSY: 82-3	Seferberlik ve Savaş Hali Erteleme Yönergesi	28/05/2001-135
MY: 82-1(B)	TSK Seferberlik, Öğretim, Eğitim ve Tatbikat Yönergesi	07/10/2004-1702-165
MSY: 82-5(A)	İl-İlçe Kaynak Sayım Yönergesi	01/07/2004-3080
MD: 82-3(A)	TSK'ince Seferberlik ve Savaş Hallerinde Özel Nakliyat ve İnşaat Firmalarının Kullanılması Direktifi	24/02/2004-1120-4
MSY: 70-5(A)	Sevki Tehiri İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Yönerge	06/05/2003-4444-1

	Topyekun Savunma Sivil Hizmetleri (Seferberlik Ve Savaş Hazırlıkları, Sivil Savunma ve Koruyucu Güvenlik) Rapor Sistemleri Yönergesi	19/02/2001-1210
	Tatbikatlar Yönergesi	06/12/2007-2864
3. Koruyucu Güvenlik ve Yangınla İlgili Mevzuat		
5188	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun	26/6/2004-25504
2565	Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu	22/12/1981-17552
	Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler hakkında Tüzük	24/12/1973-7/7551
	Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik	27/11/2007-2007/12937
	Karada Çıkabilecek Yangınlarla, Deniz, Liman Veya Kıyıda Çıkıp Karaya Ulaşabilecek ve Yayılabilir Veya Karada Çıkıp Kıyı, Liman ve Denize Ulaşabilecek Yangınlara Karşı Alınabilecek Önleme, Söndürme ve Kurtarma Tedbirleri Hakkında Yönetmelik	08/09/1975-15350
	Belediye İtfaiye Yönetmeliği	21/10/2006-26326
	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik	7/10/2004-25606
	Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Yönetmeliği	30/04/1983-18033
	Nöbetçi Memurluğu Kurulması ve Olağanüstü Hal Tatbikatlarında Mesainin 24 Saat Devamını Sağlayan Kanun ve Bu Kanuna Dayanılarak Çıkarılan Yönetmelik,	18/01/1966-711
	Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği	1610/1988-88/13543
	Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik	16/5/1988-19816
	Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği	14/02/2000-2000/284
	Gizlilik Dereceli Evrak ve Gerecin Güvenliği Hakkında Esaslar	13/05/1964-6/3048

Tablo 1 'de ülkemiz Afet Yönetimi, Seferberlik, Koruyucu Güvenlik, Yangın İle İlgili Mevzuat temel hatlarıyla bir araya getirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Arzu. (1995). “Deprem”, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı İle Belediyeler Dergisi, TAU Genel Müdürlüğü Yayınları, Yıl 9, Sayı 25, s.47, Ankara.
- Aktek M.(2010). “5902 Sayılı Yasa İle Türkiye’de Afet Yönetiminde Oluşan Değişim”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, No 27, Kütahya, s. 169-180.
- Ataoglu, Taylan. 1998. “Türkiye’de Afete Karşı Hazırlık ve Afet Yönetimi Konusunda Yapılan Çalışmalar”, Afete Karşı Hazırlık ve Yönetim Kursu, 7-11 Kasım 1998, TAU Genel Müdürlüğü, Ankara, s.83

- Balamir, Murat.(1999). “Mimari Tasarımda Deprem Bilincinin Geliştirilmesi”, Mimarlık, 290: 46-48.
- Çakmak, N. 2001. Afet Yönetimiyle İlgili Bilgi Notu, Yerel Yönetim ve Denetim, 6, 21-23.
- Ergünay, Oktay. (1998). “Acil Yardım Planlaması ve Afet Yönetimi”, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Şubat-1998, Ankara, s.7.
- Erkal, T., Değerliyurt, M. (2009). “Türkiye’de Afet Yönetimi”, Doğu Coğrafya Dergisi 14/22, s.147-164.
- Ertürkmen, Cevdet. (2006). Afet Yönetimi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Eryılmaz, Mehmet .(2007). Afet Tıbbı.
- Genç F.N.(2007a). "Doğal Afet Riskleri ve Türkiye’de Kentleşme", ICANAS’38 (Asya ve K. Afrika Çalışmaları Kongresi,s.387-406.
- Genç, F. N. (2007b). “Türkiye’de Doğal Afetler ve Doğal Afetlerde Risk Yönetimi”, Stratejik Araştırmalar Dergisi 9, s.201-226.
- Geray, C. (1977). “Türkiye’de Yıkım (Afet) Olayları Karşısında Önlemler ve Örgütlenmeler”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 10, Sayı 3, Eylül, s.91-114.
- Gündüz, İ. (2009). Dünyada ve Türkiye’de Afet Yönetimi, İstanbul, Erdem Yayınları.
- Kadıoğlu, M. (2008). Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri; Kadıoğlu, M. ve Özdamar, E., (editörler), “Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri”; s. 1-34, JICA Türkiye Ofisi Yayınları No: 2, Ankara.
- Özmen, Bülent- ÖZDEN, Ali Tolga. (2013). Türkiye’nin Afet Yönetim Sistemine İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme, İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi No:49. (Ekim 2013). ss.1-28
- Öztekin, Güzide.(2001).Türkiye’de Afet Yönetimi, Yayınlanmamış Tez,TODAİE, Ankara.
- Öztürk, Nurettin. (2003). “Türkiye’de Afet Yönetimi: Karşılaşılan Sorunlar ve Çözümü Değerlendirilmesi ve Politika Önerileri”, Mülkiye, C23 S 219, s.149-151.
- Şengün, Hayriye. (1996). Trabzon İlinde Afet Konut Uygulamaları,Yayımlanmamış Tez, TODAİE,Ankara.
- Temiz, Sebahattin. (1998). “Afet- Afet Türleri ve Afette Karşılaşılan Sorunlar”, Sivil Savunma Dergisi, Yıl: 40, S. 151, Ocak-Şubat-Mart-1998, Ankara, s. 24.
- TÜRKİYE AFET MÜDAHALE PLANI (TAMP), 2013.
- United Nations, Department of Humanitarian Affairs. 1992 Internationally Agreed Glossary of Basic Terms Related to Disaster Management. (DNA/93/36) United Nations. Geneva. “A serious disruption of the functioning of society, causing widespread human, material, or environmental losses which exceed the ability of affected society to cope using only its own resources”-The United Nations. 1992.
- Yener, Z. (2002). Afet Yönetimi ve Yerel Yönetimler, Türk Belediyeler Derneği-Konrad Adenauer Vakfı Yayını, Ankara.
- Yılmaz, A. (2003). Türk Kamu Yönetiminin Sorun Alanlarından Biri Olarak Afet Yönetimi, Pegem-A Yayıncılık, Ankara.
- TBMM. (1997). Doğal Afetlerde Meydana Gelen Can ve Mal Kaybını En Aza İndirmek İçin Alınması Gereken Tedbirlere Ait Araştırma Komisyonu Raporu, Ankara.
- Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği, R.G. Tarihi : 18/12/2013 No : 28855
- Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, T.C.Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Kasım-2014.
- 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun

5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 17/6/2009-27261

Sivil Savunma Uzmanlarının İdari Statüleri, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları İle Eğitimleri Hakkında Yönetmelik, 25/08/2010-27663.

Sivil Savunma Servisleri İle Acil Kurtarma ve Yardım Ekiplerinin Kuruluş, Görev, Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönerge.

Olağanüstü Hal Kanunu, Kanun Numarası : 2935, Kabul Tarihi : 25/10/1983

2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu, 4/11/1983.

6/3150 Sivil Savunma İle İlgili Şahsi Mükellefiyet, Tahliye ve Seyrekleştirme, Planlama ve Diğer Hizmetler Tüzüğü

İnternet Kaynakları

Akdağ, S. E. “Mali Yapı ve Denetim Boyutlarıyla Afet Yönetimi”, <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/yayinicerik/aras20afetyonetimi.pdf> (10.05.2010).

Göktürk, İ., Yılmaz M. “Ülkemizde Afet Politikaları ve Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bir Değerlendirme”, Seminer Notu, <http://www.bayindirlik.gov.tr/turkce/dosya/makale11.pdf> (18.03.2010).

JİCA. Türkiye'de Doğal Afetler Konulu Ülke Strateji Raporu, http://www.depren.gov.tr/Sarbis/DDK/JICA_ülke%20strateji%20raporu_2004.pdf(10.03.2010)

Özbaran, M. H. “Deprem Felaketi Sonrasında Çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler ve Sayıştay Denetimi Dışında Kalan Kamu Fonları”, <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/dergi3.asp?id=319> (15.01.2010).

Özmen, Bülent-NURLU, Murat- KUTERDEM, Kerem- TEMİZ, Ahmet, Afet İşleri Genel Müdürlüğünde Coğrafi Bilgi Sistemi Uygulamaları, depren.gazi.edu.tr/posts/download?id=43430.

Uluğ, A. “Nasıl Bir Afet Yönetimi”, TMMOB İzmir Kent Sempozyumu, <http://www.imoizmir.org.tr/UserFiles/File/IzmirKent-Sempozyumu/bildiriler/bildiriler/200801.pdf> (22.04.2010).

Yılmaz, A. “Türkiye'de Afet Zararlarının Azaltılması Çalışmalarının Tarihi Gelişimi Üzerine Notlar” Türk İdare Dergisi, http://www.icisleri.gov.tr/_icisleri/TuikIdareDeigisi/UpLoadedFiles/434_155_170.doc (10.07.2007).

<http://www.iakbm.gov.tr/sorumluluk.html>, 17.05.2010.

<http://www.ssgm.gov.tr>, 15.01.2010.